

Helgekommentar Moss Avis 27. september 2008

Elg i soloppgang

Av Trygve G. Nordby

Jeg er riktig fornøyd med livet her jeg stevner ut Sonskilen i fiskebåten Elg en solfylt høstmorgen. Det er ganske kaldt. Fem grader i luften og knappe ti grader i vannet. Jeg er glad jeg tok på ull stillongs under den fillete olabuksa. På termosen er det varm kaffe. Selv røyken fra fabrikkene på Hurumlandet framstår som idyllisk på en sånn dag. Det lukter til og med høst.

Jeg skal ut å hente blåskjell. Lydbånddamen på Mattilsynet melder at det kan spises skjell fra hele Oslofjorden. Vannet er helt klart. Ingen andre båter å se. Kjølvannsstripa synes helt tilbake til havna i det jeg runder Laksa i 9 knops fart. I følge skipperen jeg traff på ærverdige gamle Nordstjernen på tur langs Svalbardkysten i fjor sommer går sjela i 18 knop. Det er akkurat nok til at sjela holder følge med de gamle hurtigrutene.

Men sjela klarer definitivt ikke å holde følge med en av samtidens farsotter – disse horisontale flytende rakettene med den usjarmende betegnelsen ”RIB”. Måten enkelte av disse oppblåste (!) torpedoene sneier forbi andre sjøfarende er helt, ja nettopp: van(n)vittig! Mens kroppen er ute og raser i fra seg, ligger sjela igjen et eller annet sted på land.

En sel titter opp av vannet i det jeg passerer staken ved Bevøykollen. Over meg flyr de siste gjessene mot syd. Enda høyere opp tegner et fly sin lange hvite stripe på den blå himmelen. Gud så glad jeg er for at jeg ikke er der oppe, men akkurat her, tenker jeg. At jeg slipper å reise noe sted på en sånn fin dag. Ingen flybuss. Ingen innsjekkingskø. Ingen sikkerhetskontroll. Ikke noe spissrotgang mellom tilbud på deodoranter, cognac og melkesjokolade. Ingen forsinkelser. Ingen trange flyseter og skrikende unger som sparker en i stolryggen.

Sånn sett har jeg det helt motsatt av han som beskrives i historia om nattoget som suser gjennom en liten landsby. En mann sitter på toget og ser lyset fra et lite hus borte i et skogholt og tenker at der skulle han gjerne ha vært. I det samme huset sitter en mann og ser på lysene fra toget som farer forbi. Og tenker også: ”Der skulle jeg gjerne ha vært.”

Det er så mange som har det sånn. Som ikke er fornøyd med livet de lever. Ikke bare sånn som naboen som pleide å si at han var så glad fordi han ikke likte leverpostei - så vondt som det er. Nei, jeg mener mer grunnleggende misfornøyd. Sånn at man alltid higer etter noe annet – et annet sted.

Hva er det med vår tid? Vi har aldri vært så rike – og antakelig aldri så misfornøyde. Det er blitt slik at hvis man faktisk er ganske fornøyd med det man har, så krever det en forklaring. Jeg har møtt voksne folk som aldri har opplevd en høst eller vinterdag her hjemme på Oslofjorden. Langt mindre opplevd Lofoten eller Helgelandskysten i eget land. Samtidig som de kan alt om utelivet på Lanzarote.

Jeg ser minst tre sterke drivkrefter bak denne kollektive sutringa og higen etter noe høyt oppe og langt borte – og temmelig dyrt. For det første handler det om kommersialisering. Man ville jo ikke fått solgt noen verdens ting hvis folk var fornøyd med det de allerede har. Jeg har lest et sted at Norge ligger på verdenstoppen i å bytte ut fullt brukbare kjøkken – bare fordi man vil ha en annen profil i skapdørene!

Tabloidavisene og ukebladene kan gjøre deg rent ut deprimert over alle de tingene man burde hatt og gjort for å bli mer lykkelig. I tett allianse med mote- og trendindustrien messer de ut budskapene: Gå ned i vekt. Bytt jobb, bytt hus. I hvert fall bør du pusse opp det du har. Spis mer spennende mat. Spis sunnere mat. Les andre bøker. Kjøp ny bil. Kle deg mer trendy. Velg en annen partner. Sjekk i hvert fall ut noen alternativer. Og så videre, og så videre. Du burde egentlig ha vært et annet sted og likt og gjort noen helt annet enn det du holder på med til daglig.

For det andre er forjævliggjøring snart blitt eneste gangbare politisk mynt. Du kommer i hvert fall ikke på Tabloid og Redaksjon1 hvis du ikke klager eller kritiserer noe. Mange ganger har jeg tilbudt riksmediene utspill på interessante temaer, bare for å bli møtt med at ”greit det hvis du samtidig kan kritisere noen. Helst en statsråd”. De har ikke forstått at man ikke behøver å være syk for å bli bedre. Opposisjonspartiene, uansett farge, svartmaler tingenes tilstand for å få fram egen fortreffelighet. Også på områder der de selv satt i posisjon i forrige periode uten å gjøre noe med problemene. Over tid preges vi umerkelig av denne elendighetsbeskrivelsen.

For det tredje handler det om forfengeligheit. Forfengeligheit som egentlig er en positiv drivkraft. At vi vil ut, at vi vil oppdage, at vi vil endre, er i utgangspunktet bare flott. Men i vår tid bikker dette lett over i snobberi. Mye av det vi gjør og kjøper, gjør vi for å imponere andre. I denne logikken har tingene ikke kvalitet hvis de ikke er smertefullt dyre. Jeg må

innrømme at jeg fniser meg gjennom sommeren når jeg ser på folk som legger seg til ved brygga på torget i Son. Tett i tett. I plastikkinnretninger til flere millioner stykket. Hadde de tilbrakt helgen i et firemannstelt tre meter inne på parkeringsplassen på det samme torget, hadde det vært sett på som helt Harry. Selv om de både ville hatt bedre plass og mindre gjeld på den måten.

Under oppveksten hørte jeg alltid at smak og behag ikke skulle diskuteres. Nå gjør vi snart ikke noe annet en å diskutere nettopp smak og behag. Dess mer rike og velfødde og feite vi blir, dess viktigere blir forskjellen på Chablis og Chardonnay. Jeg har tatt meg sjøl i å beklage meg høylydt over for mye eikesmak i god hvitvin. Og på alt for dyre restauranter i hovedstaden sitter livstrette unge menn fra finansverdenen og snurre så lenge på vinglassene sine at de risikerer å pådra seg varige yrkesskader.

Det er tidlig høstmorgen. Lufta er skarp. SK 4321 har akkurat letta fra Gardermoen. Innerst ved vinduet, på plass A4, sitter en kar og ser ned på Oslofjorden. Ut fra Son stevner en prikk av liten fiskebåt. Han kan se kjølvannsstripen tegne en fin bue etter båten ut fra Sonskilen. Det ser både kaldt og surt ut.

– Gud så glad for at jeg ikke er der nede, men sitter her i et varmt og behagelig flysete, tenker han. Om noen timer er jeg på Lanzarote!